

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Факультет: **Української філології, іноземних мов та соціальної комунікації**
Кафедра: **Української філології та журналістики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В. о. завідувача кафедри

О. Л. Кирилюк

«03» серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ**

Рівень вищої освіти: **Третій – доктор філософії (PhD)**

Галузь знань: **03 Гуманітарні науки**

Наукова спеціальність: **035 Філологія**

Освітня програма: **Філологія (українська мова та література)**

Форма навчання: **Денна**

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія літературного твору» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Філологія (Українська мова та література)» навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **третього - доктора філософії (PhD)** за спеціальністю **035 Філологія**.

Розробники: **Клочек Григорій Дмитрович**, доктор філологічних наук, професор кафедри української філології та журналістики

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри української філології та журналістики

Протокол від «03» серпня 2022 року № 1

В. о. завідувача кафедри

(підпис)

О. Л. Кирилюк

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія літературного твору» для студентів наукової спеціальності спеціальності **035 Філологія** за третім (доктор філософії (PhD) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 13 с.

© Клочек Г.Д., 2022 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: підсумковий есей на обрану тему	Спеціальність: 035 Філологія	Рік підготовки	
		2-й	-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітня програма: Філологія (Українська мова та література)	20год.	год.
		Практичні, семінарські	
	20год.	год.	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	80 год.	год.	
	Індивідуальні завдання:		
	За рахунок годин самостійної роботи.		
	Вид контролю:		
Екзамен	Екзамен/ залік		
	Рівень вищої освіти: Третій – доктор філософії (PhD)		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

– дати аспірантам знання про основні концепти системологічної теорії літературного твору (далі-ТЛТ), розвинути уміння і навички у володінні основним принципами рецептивної поетики.

Завдання:

– ознайомити із категоріальним апаратом ТЛТ та основними концептами та технологічними вузлами ТЛТ (склад поетики літературного твору, дія системотворчих принципів, засадничі умови цілісності твору та ін.);

– розвинути знання і навички практичного застосування отриманих теоретичних знань, а також принципів рецептивної поетики у практиці академічного, вузівського та шкільного викладання літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

Знати:

- основні категорії, концепти та технологічні вузли системологічної ТЛТ;
- основні принципи методології аналізу художності літературного твору з позицій психології його сприймання;

Уміти:

- володіти принципами і навиками системного аналізу поетики літературного твору та методологічними принципами рецептивної поетики;
- об’єктивно оцінювати художність літературного твору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні	фахові
ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні; ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції;	ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій. ФК 2. Обізнаність із тенденціями розвитку літературного процесу в Україні, Європі та світі, специфікою створення художніх текстів та технологією їх редагування. ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень. ФК 6. Здатність інтерпретувати літературномистецькі та мовні явища в широкому культурологічному, соціально-історичному контексті; кваліфіковано аналізувати й критично осмислювати літературно-мовні факти. ФК 7. Здатність на основі вивчення літературної/мовної інформації продукувати власні ідеї та гіпотези.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.

ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.

ПРН 10. Аргументовано презентувати державною та іноземною мовами в науковому та ненауковому середовищі результати пошуководослідницької діяльності (у формі наукових семінарів, зустрічей, дискусій, під час лекційних і практичних занять).

ПРН 11. Уміти кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень, продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти українського та іноземною мовою відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, наукова лекція тощо).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ

Навчальний курс «Теорія літературного твору» є особливо важливим для вищої літературної освіченості аспірантського рівня.

Пояснюється це перш за все тим, що літературний твір як основна одиниця літературного процесу є основним об'єктом вивчення в школі. А рівень знання про будь-яке явище визначається мірою розуміння теоретичних законів його побудови та функціонування. Знання цих законів, тобто знання теорії літературного твору слугує засадничою умовою глибокого аналізу літературного твору – чи то академічного, літературно-критичного, чи навчального, як шкільного, так і вузівського.

Важлива особливість даного курсу полягає в тому, що теорія літературного твору трактується із систематичних позицій, тобто з позицій системного підходу. І відповідно вироблення принципів аналізу літературного твору, який розуміється як системно-цілісне утворення, має відбуватися з позицій системного підходу. Все це обумовило формування **рецептивної поетики** як цілісної методологічної доктрини, в основі якої лежить моделювання художнього впливу твору на реципієнта.

Системно-цілісне розуміння літературного твору, побудоване на методологічних принципах теорії загальних систем (ТЗС), ввібрало в себе найбільш значимі досягнення попереднього розвитку літературної науки. У цьому переконалися, коли аналізуєш наукову долю структуралізму. Фактично цей серйозний науковий напрям врешті-решт виявився безперспективним. У той же час системний підхід як новітній напрям у розвитку теоретико-літературної думки ввібрав раціональне «зерно» не тільки формальної школи та структуралізму, а й традиційних філологічних напрямів та психологічної школи.

Програма курсу передбачає знайомство з категоріями, які, незважаючи на те, що їх формування уже фактично завершене в авангардному літературознавстві, все ж досить пасивно засвоюються широким філологічним загалом. Інакше кажучи, програма пропонує знайомство з категоріальним апаратом, який уже «працює» у найбільш прогресивних (у методологічному та методичному планах) наукових дослідженнях, і який, безсумнівно, стане основним в літературознавстві завтрашнього дня. У першу чергу йдеться про категорії, що ввійшли в арсенал теоретико-літературних понять у зв'язку з активними спробами у застосуванні принципів системного аналізу при дослідженні художніх явищ (прийом, функція, зв'язок, системотворчий фактор, цілісність та ін.). Походження інших питань, якщо можна так сказати, більш літературознавче, але й вони були породжені як неусвідомленими, так і усвідомленими

намаганнями осмислити системну природу літературних явищ (образ автора, художнє мислення письменника, внутрішній світ літературного твору...).

Тема 2. Поняття «теорія літературного твору». Методологія системного підходу як засаднича база теорії літературного підходу.

Теорія літературного твору як опис головних принципів його спеціальної організації, завдяки яким він генерує художню інформацію. Близькість поняття «теорія літературного твору» до поняття «поетика літературного твору».

Поняття системо логічної теорії літературного твору. Створення теорії літературного твору і розробка основних принципів його аналізу як два органічно взаємозв'язаних завдання. Рецептивна поетика як пряме породження системо логічної теорії літератури. Моделювання процесу сприймання літературного твору як сутність рецептивної поетики.

Тема 3. Теоретична поетика як базис теорії літературного твору. Становлення наукового розуміння літературного твору як системно організованої цілісності

Компонентний аналіз поняття «поетика». Розмаїтість визначень терміну поетика-художність, художня форма, система творчих принципів, цілісність/системність, майстерність письменника. Розуміння теоретичної поетики як граматики художності. Визначення поетики як теорії літературного твору (С. Сиротвінський, Єжи Фарино). Поетика – це не лише «техне». Відкритість системо логічної теорії літературного твору до ідей, зрощених на інших методологічних полях (традиційне літературознавство, формальна школа, структуралізм, підходи з феноменологічних позицій, рецептивна поетика та ін.).

Літературний твір – найголовніший об'єкт теорії літератури як науки і навчальної дисципліни. Особливе місце теорії літературного твору в структурі курсу теорії літератури.

Основні методологічні принципи системного підходу (загальнотеоретичний рівень), їх широке застосування в сучасних наукових дослідженнях.

Уявлення про цілісність літературного твору в античну епоху (Арістотель). Думки видатних учених та письменників XIX ст. (Гегель, Л. Толстой, І. Франко) про системну природу літературного твору.

Поява у 20-х роках перших спроб усвідомленого підходу до літературного твору як до системно-організованого об'єкту: розробка представниками ОПОЯЗу (Ю. Тинянов, В. Жирмунський, В. Шкловський, Б. Ейхенбаум та ін.) понять *прийом*, *функція*, *домінанта*, *установка*, що з часом стануть категоріями системного аналізу.

Процес кристалізації системного підходу як конкретної, спеціалізованої для потреб літературознавства методології, що здатна осягати системну природу літературних явищ – і насамперед поетику окремого твору та індивідуальну поетику письменника. Накопичення уявлень про чинники, що формують цілісність твору та індивідуальної поетики в працях 60–70-х років, у яких досліджувалась поетика видатних майстрів слова (Л. Новиченко, А. Чудаков, М. Чудакова та ін.). Поступове формування літературознавчого розуміння таких понять системного підходу як система, цілісність, системотвірний чинник, компонент, зв'язок, функція та ін.

Усвідомлений період осягнення системної природи літературних явищ, коли їх дослідження свідомо ґрунтується на принципах системного підходу (праці Л. Тимофєєва, Б. Гончарова та ін.).

Проблема точності літературознавчих досліджень і системний підхід. Системне розуміння природи літературного твору і пошуки нових методологічних прийомів, що сприяють ефективності вузівської літературної освіти (Г. Клочек. Як наблизитись до Давида Мотузки. – К., 1989).

Концепція твору як системно організованої цілісності в контексті та в діалозі з іншими концепціями (англо-американська «нова критика», феноменологічна школа, постструктуралістські підходи).

Тема 4. Склад поезики літературного твору.

Обґрунтування актуальності проблеми: без теоретичного осмислення складу явища неможливе його вивчення як системно організованої цілісності. Труднощі в розробці теоретичної концепції складу поезики. Критичний аналіз деяких найбільш конструктивних концепцій в розробці складу поезики літературного твору (В. Жирмунський, Г. Поспелов, М. Бахтін). Недохопи «рівневого» розуміння складу літературного твору.

Трактування категорій «система», «елемент», «компонент» у системології. Поетикальна інтерпретація цих категорій. Поняття прийому як далі неподільної одиниці форми, здатної до виконання певної художньої функції. Прийом як еквівалент поняття «виражальний засіб». Поділ прийомів на групи – мовні, сюжетні, композиційні, ритмічні, характеротвірні і т.п. Поняття про змістовий прийом. Прийом як елемент поезики літературного твору, а група прийомів – як компонент чи підсистема. Поетика високохудожнього твору як гармонійна система, що складається з елементів та компонентів, тотально організованих на досягнення кінцевого художнього результату. «Технічний» (М. Бахтін) характер пропонованої концепції складу поезики.

Погляд на форму літературного твору як не тільки на «техніку», а й на естетично самоцінний зміст, який виділено автором з «єдності природи» (М. Бахтін) і який естетично переживається читачем під час сприймання літературного твору. Поняття «художній світ літературного твору» як складова його поезики.

Тема 5. Художній світ літературного твору як категоріальне поняття.

Художній світ літературного твору як складник його поезики. Давність поняття «художній світ літературного твору» в історичному аспекті. Думки М. Бахтіна та Д. Ліхачова про категорію «Художній світ». Візуальний складник внутрішнього світу. Предметність як складник візуалізованого художнього світу. Художній світ як детермінант структурної організації твору.

Тема 6. Категорія «Функція». Контури рецептивної поезики.

Тісний зв'язок поняття «літературний прийом» з поняттям «функція», її значення для теорії літературного твору. Проблема методики виявлення функції літературних прийомів. Аргументація положення, що пошуки рішень даної проблеми треба шукати в науковій сфері, яка визначається як «художнє сприймання».

Стисла історія взаємодії літературознавства та психології в розкритті «секретів» художності. Класика рецептивної поезики: естетика і поезика О. Потебні, трактат І. Франка «Із секретів поетичної творчості» та «Психологія мистецтва» Л. Виготського. Про наукову генезу і класику рецептивної поезики. Проблема «союзних» зв'язків літературознавства і психології. Класика рецептивної поезики: поезика О. Потебні і «Із секретів поетичної творчості» І. Франка, «Психологія мистецтва» Л. Виготського.

Несвідоме у творчості і художньому сприйнятті. Сучасні спроби здійснити аналіз поезики літературного твору з рецептивних позицій.

Тема 7. Художнє мислення письменника як формотворчий чинник.

Концепція «образу автора» як головного формо/системо/стилетворчого чинника. Формування поняття «художнє мислення автора» як формо/системо/стилетворчого мислення. **Художнє** бачення як найбільш уживане поняття в аналізі художнього мислення автора. Художнє бачення як чинник формування художнього світу письменника. Художня проникливість автора, його здатність бачити суть речей і явищ. Поняття письменницької спрямованості, мотивація письменницької праці. Потреба у самовираженні митця. Виразальна система митця як матриця, у якій відображено всі домінантні моменти письменницької спрямованості, його цільові установки.

Тема 8. Системотвірні чинники літературного твору

Обґрунтування актуальності проблеми: головний пафос системного підходу полягає у виявленні тих «сил», що формують явище як системно організовану цілісність.

Розмаїття думок про природу «сил», які визначають цілісність літературного твору. Спроби понятійно-термінологічного оформлення цих думок («самобутність етичного ставлення автора до предмета», «художній задум», «естетичний намір», «художнє завдання», «художня ідея» і т. д.).

Тріада понять «художня ідея», «художній результат» і «творча мета», що перебувають у синтезованому стані, як головний (загальний) системотвірний чинник літературного твору.

Тема 9. Цілісність літературного твору

Категорії «цілісність» і «системність» на загально-філософському рівні осмислення; відношення між ними. Висловлювання письменників про цілісність художнього твору. Метафора «організм» літературного твору. Сенс порівняння літературного твору з живим організмом.

Оптимальна організація твору. Зв'язок понять «оптимальна організація» – «цілісність» – «художність». Роль авторського відчуття оптимальності у виборі словесного матеріалу, сюжетних ходів, композиційних вирішень тощо. Категорія гармонії, що характеризується поняттями міри, симетрії, врівноваженості, пропорції і диспропорції, як важливий, хоч ще мало застосовуваний інструмент аналізу оптимальної організації художнього твору. Відчуття гармонійності явища, суть відчуття його цілісності.

Методика визначення оптимальності художнього прийому. Проблема «необов'язкових» елементів у літературному творі.

Повнота освоєння теми і цілісність літературного твору. Тісний зв'язок вичерпаності проблеми літературного твору, повнота вираження теми, художньої ідеї з досягненням художньої істини. Теза: цілісність твору можлива у тому випадку, коли він відображає сутність художньо осмислюваного явища, відкриває читачу художню істину.

Тотальність процесу внутрішньої гармонізації, що охоплює найменші «технічні» прийоми, а й усі складові художнього світу твору. Явище «притишення» окремих компонентів твору, послаблення їх функціональності, що зумовлюється необхідністю сприяти функціональності інших компонентів.

Цілісність твору як критерій оцінки його мистецької вартості.

Тема 10. Підтекст літературно-художнього твору як джерело його енергії.

Поняття «енергія художнього твору». Підтекст – імпліцитний смисл – прихований смисл: уточнення понять. Підтекст в художній літературі: діахронія. Свідомо і несвідомо творені імпліцитні смисли та методичні принципи їх експлікації. Поняття інтертекстуальності.

Тема 11. Критерії оцінки літературно-художнього твору

Складність проблеми оцінки художності. Час як об'єктивний, поціновувач, що визначає істинну вартість художнього твору. Виявлення критеріїв, за якими Час «здійснює оцінку» літературного твору на предмет його художності.

Змістові критерії оцінки. Гуманістична змістовність літературно-художнього твору. Аксиологічний (оцінювальний) підхід до гуманістичної змістовності, який визначається особливою значущістю у духовному та морально-етичному розвитку людства. Здатність гуманістичної змістовності розвивати людяне в людині. Багатство форм вираження гуманістичної змістовності, методичні моменти її виявлення. Видатні письменники-гуманісти світової літератури: в чому їх гуманізм. Гуманізм поезії Тараса Шевченка.

Критерій правдивості та глибини художнього відображення дійсності. Зв'язок цього критерію з гносеологічною функцією художньої літератури. Глибоке проникнення в життя як один із вимірів художнього таланту. Образ, створений митцем, тільки тоді стає істинно художнім, якщо він вловлює сутнісні ознаки явища. Осягнення талановитим художником об'єктивної істини як

спосіб надати творові ефекту відкриття. Твір, що досягає життєву правду шляхом типізації характерів і явищ дійсності, наділений здатністю пробуджувати естетичну реакцію через створення у читача ефекту впізнавання.

Залежність рівня загальнолюдського в творі безпосередньо від глибини і правдивості відображення життя. Природа естетичної реакції, що викликається елементами загальнолюдського в творі.

Зв'язок категорії художньої правди з категоріями моральності і духовності. Генерування художньою правдою естетичної енергії.

Формальні критерії. Зв'язок категорії системно-цілісної організації літературного твору і проблема формальних критеріїв його оцінки. Рівень художності твору як рівень його системно-цілісної організації.

Категорія «оптимальна організація твору». Відчуття оптимальності у виборі засобів як ознака мистецького таланту. Оптимальна організація твору як чинник його художності. Поняття «зайвої ваги» твору, її згубний вплив на художність.

Енергетика художнього твору, її природа і джерела. Ступінь функціональності складових внутрішнього світу твору, їх спрямованість на вираження головних художніх смислів як джерело його естетичної сили.

Висока інформативність тексту та взаємодія усіх складових твору як один із чинників його художнього впливу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття «теорія літературного твору». Методологія системного підходу як засаднича база теорії літературного твору	10	2	2			6						
Тема 2. Теоретична поетика як базис теорії літературного твору. Становлення наукового розуміння літературного твору як системно організованої цілісності	10	2	2			6						
Тема 3. Склад поезики літературного твору	10	2	2			6						
Тема 4. Художній світ літературного твору як категоріальне поняття	10	2	2			6						
Тема 5. Категорія «Функція». Контури рецептивної поезики	10	2	2			6						
Тема 6. Художнє мислення письменника	10	2	2			6						

як формотворчий чинник												
Тема 7. Системотвірні чинники літературного твору	10	2	2			6						
Тема 8. Цілісність літературного твору	10	2	2			6						
Тема 9. Підтекст літературно-художнього твору як джерело його енергії	10	2	2			6						
Тема 10. Критерії оцінки літературно-художнього твору	10	2	2			6						
Усього годин	100	20	20			60						
ІНДЗ												
ІНДЗ. Написання творчої науково-дослідної роботи у формі есею			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	20					20						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття «теорія літературного твору». Методологія системного підходу як засаднича база теорії літературного твору	2
2	Тема 2. Теоретична поетика як базис теорії літературного твору. Становлення наукового розуміння літературного твору як системно організованої цілісності	2
3	Тема 3. Склад поезики літературного твору	2
4	Тема 4. Художній світ літературного твору як категоріальне поняття	2
5	Тема 5. Категорія «Функція». Контури рецептивної поезики	2
6	Тема 6. Художнє мислення письменника як формотворчий чинник	2
7	Тема 7. Системотвірні чинники літературного твору	2
8	Тема 8. Цілісність літературного твору	2
9	Тема 9. Підтекст літературно-художнього твору як джерело його енергії	2
10	Тема 10. Критерії оцінки літературно-художнього твору	2
	Разом	20

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні засади системологічної теорії літературного твору (ТЛТ).	2
2	Теоретична поетика як базис системологічної теорії літературного твору	2
3	Склад поезики літературного твору. Категорія прийом, функція. Змістові прийоми	4
3	Категорія «художній світ твору». Візуальність як засіб творення художнього світу твору (на матеріалі поеми Тараса Шевченка «Марія» та інших віршів поета)	2
4	Категорія «художній світ твору». Візуальність як засіб творення художнього світу твору (на матеріалі поеми Тараса Шевченка «Марія» та інших віршів поета) (Продовження)	2
5	Художнє мислення письменника як системо/стиль/ формотворчий чинник	2
6	Системоутворюючі чинники літературного твору	2
7	Цілісність літературного твору. Оптимальна організація як чинник цілісності	2
8	Повнота осягнення теми та внутрішня гармонізація як чинники цілісності літературного твору	2
	Разом	20

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання літератури за списком	60
2	Виконання індивідуального навчально - дослідного завдання	20
	Разом	80

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Кожний аспірант виконує індивідуальне дослідне дослідження у формі есею на обрану тему (темарій додається). Есеї обговорюються та оцінюються.

Тематика есе з теорії літературного твору

(Для аспірантів)

1. Функціональність змістових прийомів в оповіданні Григора Тютюнника... (На матеріалі фрагмента твору – за вибором).
2. Прийом як творець художньої енергії. (На матеріалі однієї з поезій «Сонячних кларнетів» Павла Тичини – за вибором).
3. Три домінуючі ознаки художнього світу історичного роману у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай».
4. Використання Іваном Франком інструментарію психологічної науки при дослідженні таємниць художності: приклади та їх коментар. (На матеріалі трактату «Із секретів поетичної творчості»).
5. Предметний світ поезії Ліни Костенко... (на вибір).
6. Функціональність принципу оберненої воронки як виражального прийому. (На матеріалі фрагмента твору – за вибором).

7. Відображення у тексті твору особливостей художнього мислення автора (На матеріалі одного твору – за вибором).
8. Художній твір як «організм»: спроба ілюстрації (На матеріалі одного твору – за вибором).
9. Висока художність та оптимальна організація твору: доведення зв'язку. (На прикладі аналізу твору – за вибором).
10. Чому в новелі М. Коцюбинського «Intermezzo» відсутні будь-які персонажі, окрім ліричного героя?
11. Оптимальність мовного, композиційного, ритмомелодійного компонентів поезії Тараса Шевченка «Сон» («На панщині пшеницю жала...»).
12. Оптимальність рішень Григора Тютюнника у виборі та характеристиці образів персонажів в оповіданні «Три зозулі з поклоном»?
13. Оптимальність любовного трикутника **Маруся Чурай–Грицько Бобренко–Іван Іскра**.
14. Гуманізм як джерело енергії поеми Тараса Шевченка «Кавказ».
15. «А правда – заповідь моя...». Чому і як правда трансформується в художність?
16. «Підтекст – це глибина змісту»: спроба доведення. (На матеріалі одного твору – за вибором студента).
17. Підтекст твору як потужне джерело його художньої енергії. (На матеріалі твору – за вибором).
18. Поетика візуальності в поезії Ліни Костенко... (за вибором).
19. Поетика візуальності в оповіданні Григора Тютюнника... (за вибором)
20. Поетика візії та звуку в поезії Павла Тичини... (за вибором).
21. Елементи кіномислення Ліни Костенко (на матеріалі фрагменту твору – за вибором).

4.6. Методи навчання

1. Лекції, в яких поєднуються методи діалогічні та методи створення проблемних ситуацій.
2. Практичне заняття, що йде зразу ж за лекцією, поглиблює та закріплює теоретичний матеріал, викладений на лекції.
3. Постійне інструктування самостійної роботи при підготовці до практичних занять та самостійної роботи при виконанні ІНДЗ. Ексклюзивність тематики ІНДЗ виключає плагіат.

8. Методи контролю

1. Принцип «тема лекції – тема практичного заняття, що йде зразу ж після лекції» дозволяє здійснювати контроль за ступенем засвоєння студентами кожної теми. Структура практичних занять поєднує теоретичний та практичний матеріали, що дозволяє глибше засвоювати навчальний матеріал.
2. Постійний діалог під час лекцій.
3. ІНДЗ. Екзамен (письмово - усний).

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль – 40 балів
 Модуль 2 – Есе – 20 балів.
 Екзамен – 40 балів.

Алгоритм оцінювання змістового модуля «Системологічна ТЛТ»

1. Оцінка за засвоєння тем, що розглядаються на практичних заняттях виставляється у 5-ти бальній системі.
2. Виводиться середньозважена оцінка за участь у всіх практичних заняттях.
3. Вона множиться на коефіцієнт 8 ($40:5=8$)

Приклад: середньозважена оцінка 4. Кількість балів: $4*8=32$

Алгоритм оцінювання модуля 2 – ЕСЕ

1. Оцінка ЕСЕ відбувається за 5-ти бальною системою.
2. Коефіцієнт – 4 ($20 : 5=4$)
3. Оцінка множиться на коефіцієнт 4

Приклад: оцінка 5 множиться на коефіцієнт 4 = 20 балів

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс «Теорія літературного твору», що складається з 1) деталізованої програми; 2) планів практичних занять; 3) тематики ЕСЕ 4) екзаменаційних питань; 5) списку літератури.
2. Навчальний посібник Г.Клочечка «Синергія літературного твору» (Дніпро, 2020), а також електронна версія навчального посібника Г. Клочечка «Теорія літературного твору» - два базові посібники, які допоможуть аспірантам сконцентровано осягати головні концепти ТЛТ.
3. У бібліотеці університету наявні у достатній кількості всі необхідні базові підручники та посібники.

11. Рекомендована література

Пахаренко В.І. Секрети мистецтва слова. К.: «Освіта»,2023.

Іванишин В.П. Нариси з теорії літератури: навч. посібник – К.: ВЦ «Академія», 2010

Клочек Г.. «Душа моя сонця намріяла...». Поетика «Сонячних кларнетів» Павла Тичини. – К.: Дніпро, 1986.

Клочек Г. Павло Тичина // Українська мова і література. - 2003– Ч. 9.

Клочек Г. Поезії Тараса Шевченка: сучасна інтерпретація. – К., 1998

Клочек Г. У світлі вічних критеріїв. - К.: Дніпро,1989.

Клочек Григорій. Енергія художнього слова. Збірник статей. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007.

Клочек Григорій. Поетика візуальності Тараса Шевченка. - К.: ВЦ «Академія», 2013.

Клочек Григорій. Шевченкове Слово: Спроби наближення. - Кіровоград: Імекс. -2014

Клочек Григорій. Синергія літературного твору. - Дніпро: Середняк Т.К.-2020.

Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2007.

Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики / М. К. Наєнко. – К.: ВЦ «Академія», 2010.

Франко І. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Твори: У 50-ти т. – К., 1981. – Т. 1. – С. 102–112

12. Інформаційний ресурс

Бібліотека повністю забезпечує необхідною навчальною літературою.

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».